

Educatief secundair traject Antwerpen

Een project van het consortium vol-ant

In samenwerking met

Met steun van

welkom welkom
welkom welkom
welkom welkom

Het verhaal van het project

- 1 promotor
- 2 luiken
- 2 periodes (of misschien 3?)
- 3 consortia
- 3 projectmedewerkers
- veel partners

Bedankt...

input

delen

meedenken

enthousiasme

inzet

kritische
opmerkingen

Programma

Het project

Begeleiding

De resultaten

De verhalen

De visie

Toegankelijkheid van het aanbod

De drempels

De goede praktijken

De acties

Aanbevelingen

Bedankt... en prosit

Het project: aanleiding

Vaststellingen

Primair inburgeringstraject: educatief perspectief wordt weinig gekozen

Onderwijsinstellingen: beperkte in- en doorstroom van inburgeraars

Talenten en competenties niet optimaal benut

Oorzaken

Onbekendheid

Geen centraal toeleidingspunt na primair inburgeringstraject

Gebrek aan trajectbegeleiding tijdens secundair inburgeringstraject

Drempels rond verder studeren

Toegankelijkheid opleidingen

Het project: doelen

De doorstroom naar en de slaagkansen van de doelgroep in de onderwijsinstellingen verhogen

Twee pistes

Aanbieden van begeleidingstrajecten voor de doelgroep in drie regio's Antwerpen, Mechelen, Turnhout

Sensibiliseren en ondersteunen van opleidingsverstrekkers om hun aanbod toegankelijker te maken voor de doelgroep

Het project: doelgroep

- Derdelanders (geen EU-burger)
- Prioritair : max. 5 jaar legaal in België en inburgeringscontract ondertekend
- Niet prioritair: langer dan 5 jaar in België en inburgeringscontract niet ondertekend
- Niet: asielzoekers waarover nog geen definitieve beslissing is genomen, vluchtelingen, subsidiair beschermden, dubbele nationaliteit (EU en niet EU)

Het project: partners

Verplichte partners

Onthaalbureaus inburgering

Huizen van het Nederlands

CVO

Hogescholen

Universiteit Antwerpen en Universitair Talencentrum

Bijkomende partners

Vluchtelingenwerk Vlaanderen

Algemeen onderwijsbeleid Antwerpen (Studiewijzer)

Het project: toeleiding

Centrale rol onthaalbureau

Informatie geven over mogelijkheid rond verder studeren tijdens primair traject

Warme overdracht

Andere doorverwijzers

Consulenten HvN

NT2 docenten

CVO trajectbegeleiders

Studie(traject)begeleiders van hogescholen en universiteit

OCMW, VDAB, ...

Het project: toeleiding

Infosessies

Onthaalbureaus

Huizen van het Nederlands

OCMW

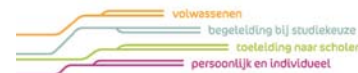
VDAB

CVO

Flyer

Mailing

Zitdagen

jouw afspraak

Het project: begeleiding

Informatie aanbieden over studiemogelijkheden en toelatingsvoorwaarden in volwassenenonderwijs, hoger onderwijs en universiteit

Begeleiden van het studiekeuzep proces

Detecteren mogelijke drempels en nagaan hoe deze kunnen weggewerkt worden

Toeiden naar opleidingsinstelling

Het project: begeleiding

Visie

Draaiboek

Toolkit met instrumenten

Vaardigheden

Registratiesysteem

Tevredenheidsmeting

Het project: toegankelijkheid

Verkennde ronde

Individuele gesprekken met partners

Uitvoerende fase

In kaart brengen van drempels en randvoorwaarden op basis van gesprekken en literatuur

Opstarten werkgroep toegankelijkheid

Bepalen van prioritaire actieterreinen

Uitwerken van acties op korte en lange termijn

Verspreiden van good practices

Evaluatiefase

Formuleren van aanbevelingen

Het project: overleg

Stuurgroep

OEPA (Overleg Educatief Perspectief Antwerpen)

Werkgroep toegankelijkheid

Projectmanagementteam

Projectteam

Werkdagen visie- en methodiekontwikkeling

Begeleiding: de resultaten

Cijferoverzicht

Ervaringen begeleiders

Getuigenissen

Visie en methodieken

Begeleiding: cijfers

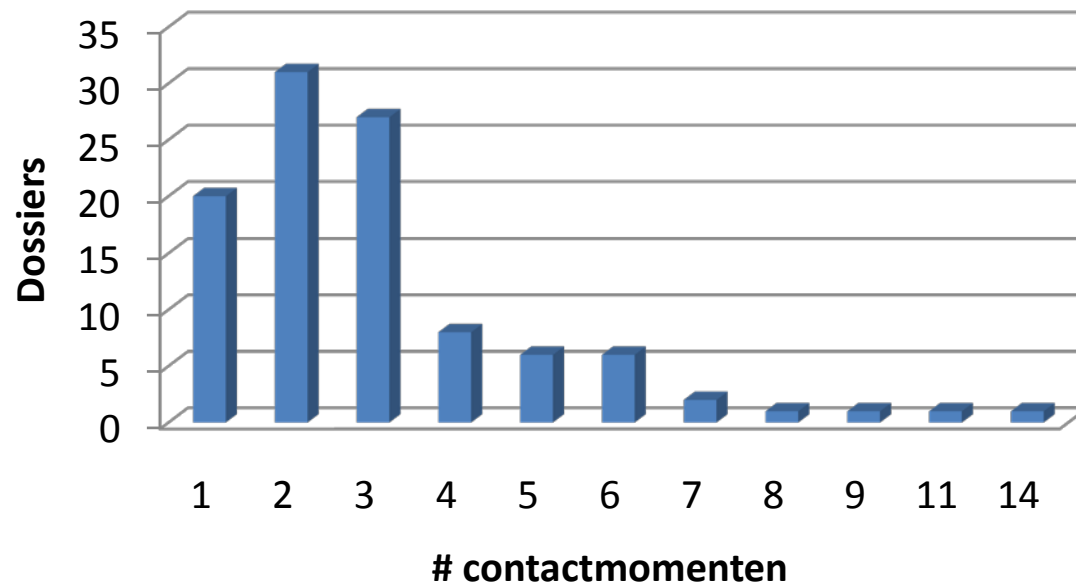
Doelgroep vs niet doelgroep

	neen	niet-prioritair	prioritair	totaal
Antwerpen	53	9	52	114
De Kempen	25	5	25	55
Mechelen	13	3	10	26
Eindtotaal	91	17	87	195

Eindtotaal %	47%	9%	45%	100%
---------------------	------------	-----------	------------	-------------

Begeleiding: cijfers

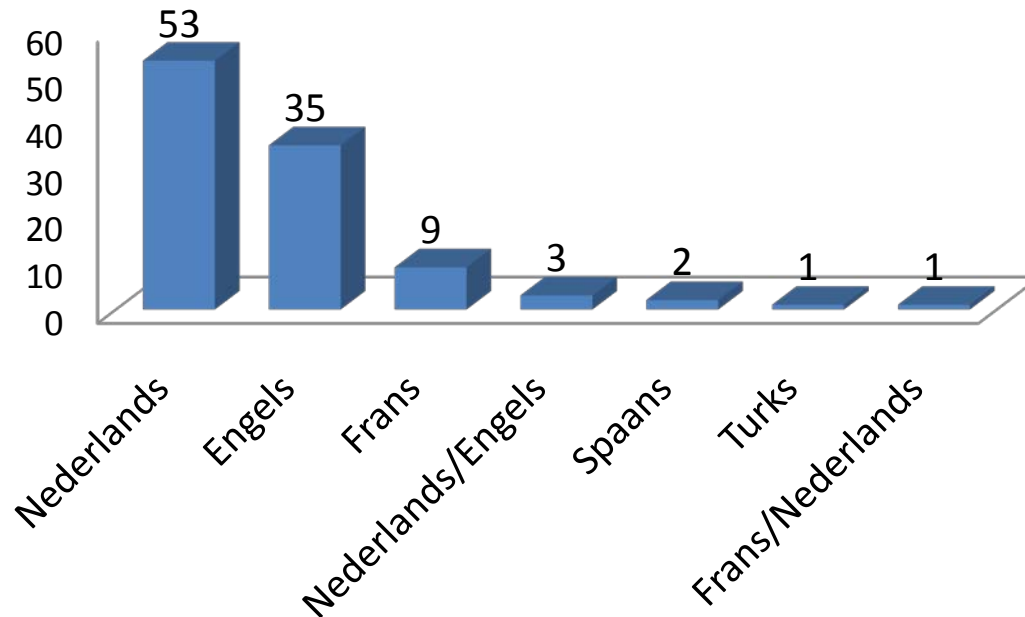
Aantal contactmomenten

Begeleiding: cijfers Wervingskanaal

Wervingskanaal	Antwerpen	De Kempen	Mechelen	Eindtotaal
Affiche/folder	2%	0%	0%	1%
Andere organisatie of dienst	0%	0%	15%	2%
HvN Provincie	0%	0%	8%	1%
OB Antwerpen	72%	0%	0%	42%
OB Provincie (Mechelen)	13%	3%	69%	17%
OB Provincie (Turnhout)	5%	80%	0%	26%
OCMW	3%	0%	0%	2%
School/leerkracht	3%	3%	8%	4%
Studiewijzer	2%	0%	0%	1%
VDAB	0%	10%	0%	3%
Vrienden/familie	0%	3%	0%	1%
Eindtotaal	100%	100%	100%	100%

Begeleiding: cijfers Contacttaal

Begeleiding: cijfers

Niveau NT2 bij overdracht

Niveau NT2	# dossiers	# dossiers %
1.1	21	20%
1.2	18	17%
2.1	15	14%
2.2	7	7%
2.3	12	12%
2.4	2	2%
3.1	2	2%
3.2	1	1%
4.1	1	1%
4.2	1	1%
Basiseducatie	3	3%
Geen bepaling	11	11%
niveau 1 Linguapolis	1	1%
niveau 2 Linguapolis	2	2%
niveau 4 Linguapolis	1	1%
niveau 5 Linguapolis	1	1%
Nog niet gestart	5	5%
Eindtotaal	104	100%

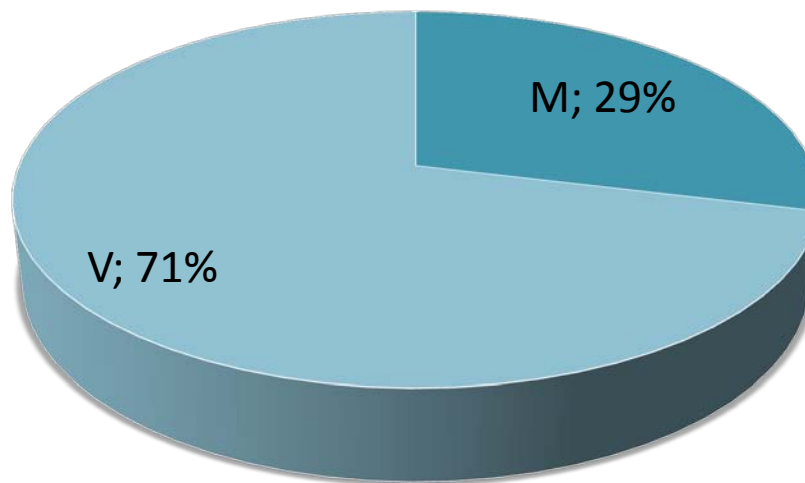
met steun van

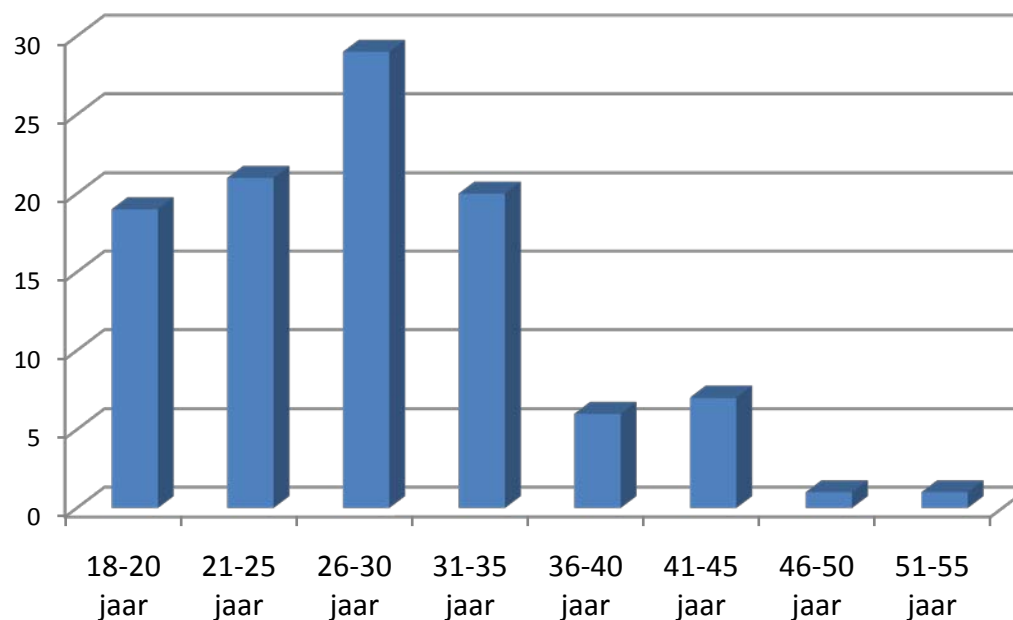
Begeleiding: ervaringen begeleiders

Contacttaal en niveau NT2

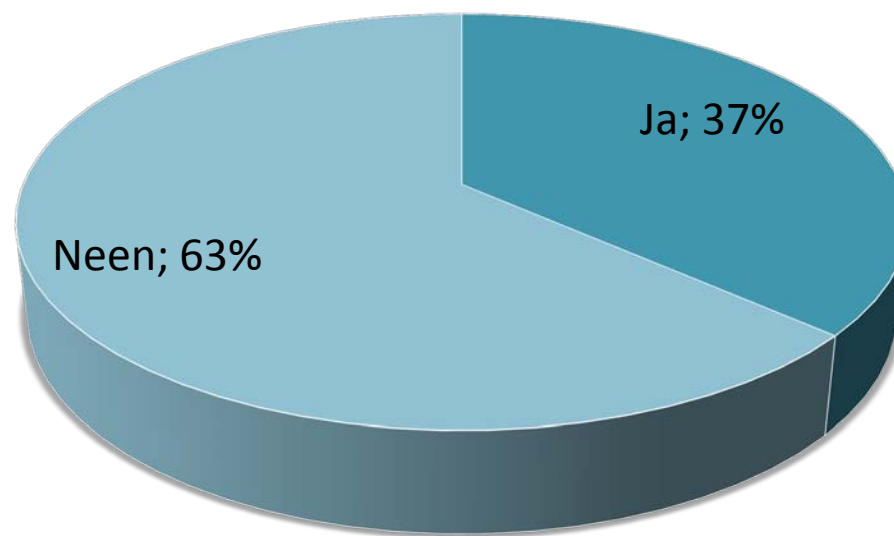
Begeleiding: cijfers Geslacht

Begeleiding: cijfers Leeftijd

Begeleiding: cijfers Gezinssituatie

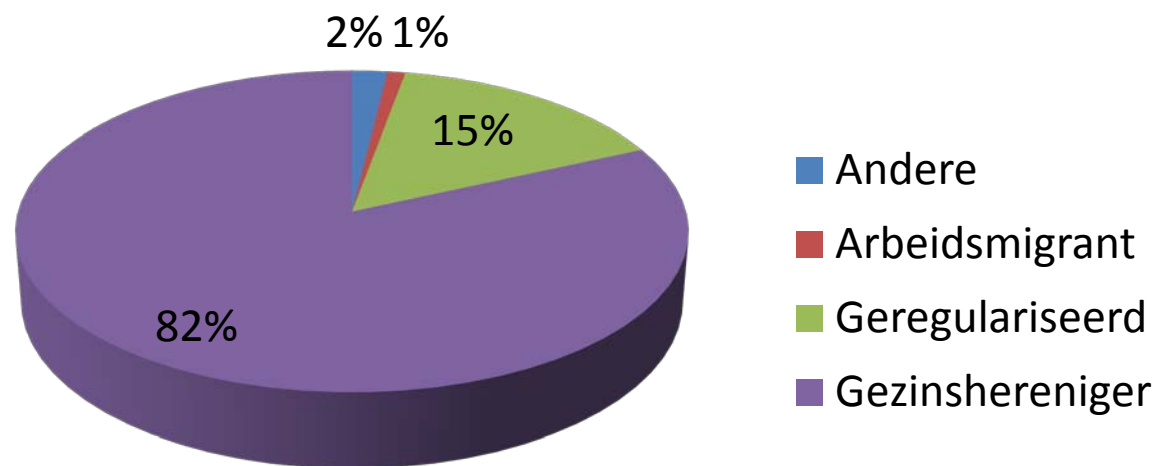
Begeleiding: cijfers Financiële situatie

	# dossiers	# dossiers %
Afhankelijk van partner/familie	66	63%
OCMW	16	15%
Volwassene werkend	9	9%
Volwassene deeltijds werkend	5	5%
RVA uitkering	4	4%
Geen inkomen	3	3%
Andere	1	1%
Eindtotaal	104	100%

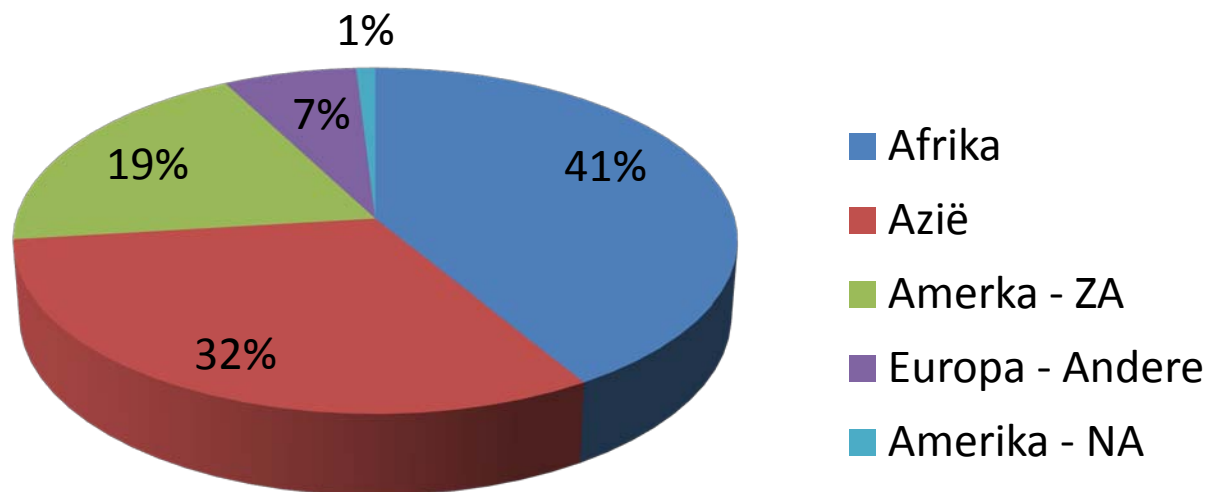
Begeleiding: ervaringen begeleiders

Financiële situatie

Begeleiding: cijfers Verblijfsstatuut

Begeleiding: cijfers Herkomstregio

Begeleiding: cijfers

Herkomstregio Afrika

Regio	Nationaliteit	# dossiers
Afrika	Marokkaanse	12
	Ghanese	11
	Kameroense	4
	Angolese	4
	Nigeriaanse	3
	Rwandese	2
	Senegalese	2
	Tanzaniaanse	1
	Ivoriaanse	1
	Togolese	1
	Guinese	1
	Malagasische	1
Eindtotaal		43

Begeleiding: cijfers Herkomstregio Azië

Regio	Nationaliteit	# dossiers
Azië	Iraakse	5
	Turkse	4
	Iraanse	3
	Nepalese	3
	Filipijnse	3
	Armeense	2
	Afghaanse	2
	Syrische	2
	Azerbeidzjaanse	2
	Chinese	2
	Indische	2
	Bangladese	1
	Maleise	1
	Jordaanse	1
Eindtotaal		33

met steun van

Begeleiding: cijfers Herkomstregio Amerika

Regio	Nationaliteit	# dossiers
Amerika - NA	Amerikaanse	1
Totaal Amerika - NA		1
Amerika - ZA	Braziliaanse	10
	Surinaamse	3
	Ecuadoriaanse	2
	Peruaanse	1
	Chileense	1
	Dominicaanse	1
	Haïtiaanse	1
	Mexicaanse	1
Totaal Amerka - ZA		20
Eindtotaal		21

Begeleiding: cijfers Herkomstregio Europa

Regio	Nationaliteit	# dossiers
Europa - Andere	Oekraïense	4
	Kroatische	1
	Witrusische (Bielorusland)	1
	Russische	1
Eindtotaal		7

Begeleiding: cijfers Studiekeuze

Keuze klant	# dossiers	# dossiers %
Nog geen keuze gemaakt	53	65%
Secundair volwassenenonderwijs certificaat	15	8%
Hoger onderwijs	9	6%
Hoger beroepsonderwijs (HBO)	9	8%
Beroepsopleiding	5	5%
Contactverlies	4	3%
Andere	3	3%
N.v.t.	3	1%
Specifieke lerarenopleiding	2	1%
Basiseducatie (BE)	1	0%
Eindtotaal	104	100%

Begeleiding: cijfers Studiekeuze SVWO

SVWO	Begeleider in de (buitenschoolse) kinderopvang	2
	Polyvalent verzorgende/begeleider in de thuis- en bejaardenzorg	2
	Webdesign	1
	Bedrijfsbeheer	1
	Academisch Nederlands	1
	Nog niet bepaald	1
	Schoonheidsverzorging	1
	Brood- en banketbakker	1
	Tandartsassistent	1
	Hulpkok	1
	Woondecoratie	1
	Kapper	1
	Multimedia operator	1
	Totaal	15

Begeleiding: cijfers Studiekeuze HBO en HO

HBO5	Assistent in de psychologie	3
	Marketing	2
	Informatica	1
	Boekhouden	1
	Rechtspraak	1
	Electromechanica	1
Totaal HBO5		9
Hoger onderwijs	Geneeskunde	2
	Architectuurwetenschappen	2
	Academisch Nederlands	1
	Sociaal werk	1
	Verpleegkunde	1
	Beeldende kunsten: Mode	1
	Farmaceutisch - technisch assistent	1
Totaal Hoger onderwijs		9

Begeleiding: cijfers Studiekeuze beroepsopleidingen

Beroepsopleiding	Boekhouden	2
	Administratief bediende	1
	Nog niet bepaald	1
	Medewerker productie	1
Totaal Beroepsopleiding		5

Begeleiding: ervaringen begeleiders

Keuze klant

Begeleiding

Getuigenis van een
doorverwijzer

Begeleiding: visie

Dynamisch keuzeontwikkelingsmodel Van Esbroeck

- De begeleider sensibiliseert en stimuleert de klant tot het actief uitvoeren van een reeks taken en acties
- Zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid staan centraal
- Keuzebegeleiding bestaat uit een exploratie van zichzelf (zelfbeeldverheldering) en de omgeving (horizonverruiming) en de relatie tussen deze twee
- Uitdieping van gegevens uit de exploratie is essentieel om een verantwoorde keuze te maken

Begeleiding: visie

- Waarderende benadering die vertrekt vanuit talenten, competenties en kwalificaties van de klant
- Maatwerk: individueel en vraaggestuurd
- Systematisch
- Dynamisch
- Samenwerking en afstemming met trajectbegeleiding bij partners

Instroom: primair inburgeringstraject

Uitstroom: opleidingsverstreckers

Begeleiding: methodiek

Vertrekpunt = visie-ontwikkeling

Wat betekenen de uitgangspunten?

Wat hebben we dan nodig?

Exploratie van bestaande methodieken

Vorming: ontwikkelen en oefenen van
gesprekstechnieken en coachingsvaardigheden

Begeleiding: methodiek

Exploratie van instrumenten en technieken

websites   gesprekstechnieken
loopbaandialog   beroepentest   leerstijlen
criteriumgericht interview   levenspanorama
beroepskeuze zelfonderzoek
spelvormen   kennismakingsspel   keuzespel
kwaliteitenspel   vaardighedenspel   competentiespel
persoonlijk actieplan

Begeleiding: methodiek

Vorming
coachings-
vaardigheden
en
gespreks-
technieken

Begeleiding visie en methodiek

Resultaten

Draaiboek keuze- en trajectbegeleiding

Toolkit

Professionalisering begeleiders

Begeleiding

Ervaringen trajectbegeleiders

HOGER BEROEPSONDERWIJS (HBO5)

SECUNDAIR ONDERWIJS

4de graad

BSO

3de graad

ASO

Se-N-Se
TSO

Se-N-Se
KSO

BSO

DBSO of leertijd

2de graad

ASO

TSO

KSO

BSO

DBSO of leertijd

1ste graad

A

B

BASISONDERWIJS

LAGER ONDERWIJS

KLEUTERONDERWIJS

BUITENGEWOON ONDERWIJS

VOLWASSENENONDERWIJS (= 3 niveau's)

HOGER BEROEPSONDERWIJS (HBO5)

- HBO omvat volgende opleidingen:
  - Hoger beroepsonderwijs volwassenenonderwijs
  - HBO5 verpleegkunde (7de, 8ste en 9de jaar BSO)
- Situeert zich tussen het secundair onderwijs en een professionele bachelor
- Beroepsgerichte opleidingen
- Diploma van gegradueerde
- Toelatingsvoorwaarden:
  - 18 jaar
  - Toelating op basis van secundair diploma of toelatingsproef

SECUNDAIR ONDERWIJS

Niveau secundair onderwijs

- TSO en BSO niveau
- Praktische en beroepsgerichte opleidingen
- Certificaat
- Toelatingsvoorwaarden:
  - 16 jaar
  - Niveau Nederlands: vanaf 2.1

Tweedekansonderwijs

- Beroepspecifiek gedeelte + algemene vorming
Combinatie = Diploma secundair onderwijs
- Beroepsspecifiek gedeelte bij een CVO
- Algemene vorming bij een CVO met aanbod algemene vorming
- Diplomeerbare richtingen
- Toelatingsvoorwaarden:
  - 18 jaar
  - Toelatingstesten en oriëntatieproeven

BASISEDUCATIE

- Niveau basisonderwijs en 1ste graad voltijds secundair (behalve NT2 en talen)
- Open school
- Toelatingsvoorwaarden:
  - 18 jaar
  - Alfabetisering NT2, NT2 en talen: 16 jaar

HOGER ONDERWIJS

MASTER NA MASTER (MANAMA)

Duur: min. 60 studiepunten

VOORBEREIDINGSPROGRAMMA

Duur: vrij te bepalen door school.

MASTER (MA)

Hogeschool in associatieverband met universiteit of universiteit.

Duur: min. 60 studiepunten

BACHELOR NA BACHELOR (BANABA)

Hogeschool

Duur: min. 60 studiepunten

VOORBEREIDINGSPROGRAMMA

Duur: vrij te bepalen door school.

SCHAKELPROGRAMMA

Duur: tussen 45 en 90 studiepunten

VOORBEREIDINGSPROGRAMMA

Duur: vrij te bepalen door school.

PROFESSIONEEL GERICHTE BACHELOR (PBA)

Hogeschool

Duur: 180 studiepunten

ACADEMISCH GERICHTE BACHELOR (ABA)

Hogeschool of universiteit

Duur: 180 studiepunten

ANDERE MOGELIJKHEDEN

EXAMENCOMMISSIE

- Ook wel 'middenjury' genoemd
- Examens afleggen: ASO, TSO, KSO en BSO
- Volledig zelf verantwoordelijk voor de voorbereiding van je examens

VDAB OPLEIDING

- Overwegend kortlopende cursussen
- Praktijkgericht
- Gemotiveerde aanvraag of selectieprocedure
- Doelgroep: werkzoekenden, werknemers en werkgevers
- Gratis voor niet werkende werkzoekenden en bepaalde voordelen

ONDERNEMERSOPLEIDING SYNTRA

- Combinatie beroepsgerichte vorming met bedrijfsbeheer
- Opleidingen van 1 tot 3 jaar
- Dag- en avondonderwijs
- Eventueel aan te vullen met een stageovereenkomst
- Starten als zelfstandig
- Toelatingsvoorwaarden: 18 jaar

LEREN EN WERKEN (18 - 25 jaar)

- Combinatie werk en opleiding
- Opleidingen van 1 tot 3 jaar
- 2 dagen opleiding - 3 dagen werken of ander systeem

DEELTIJDS KUNSTONDERWIJS

- Voorbeelden: schilderen, instrument bespelen,...

VOLWASSENENONDERWIJS ALS HOBBY

- Voorbeelden: cursus Engels, Frans, bloemschikken, lassen,...

Begeleiding

Ervaringen trajectbegeleiders

Begeleiding

Getuigenis van klanten

Toegankelijkheid opleidingen

Drempels

Prioritaire actieterreinen

Good practices

Concrete acties voor de toekomst

Toegankelijkheid opleidingen Drempels

Taalvoorwaarde

CVO: van rechtswege geen talige instapeisen ->
geven advies

Prioritaire drempel -> acties nodig

Hoger onderwijs: B2 of C1
Universiteit Antwerpen: B2

Toegankelijkheid opleidingen Drempels

Onvoldoende beheersing Nederlandse taal tijdens de
opleiding

= reden voor uitval

Verschillende initiatieven

UA - Monitoraat op maat

HO - taalcoaching

HBO5 - taalcoaching + geïntegreerde trajecten

SVWO - geïntegreerde trajecten

Praktijkgerichte opleidingen - gebruik van dialect

Prioritaire drempel -> acties noodzakelijk

Toegankelijkheid opleidingen Drempels

Financieel

- toename van vraag naar financiële ondersteuning
- verschillende mogelijkheden
- extra kosten :
  - inschrijvingsgeld taalcursus Linguapolis
  - deelname ITNA-test
  - beëdigde vertaling diploma
  - EVC-procedure

Toegankelijkheid opleidingen Drempels

Diplomavooraarden -> diploma SO

Geen diploma SO

HO - verklaring ambassade thuisland
- bijzondere toelatingsvoorwaarden

HBO5 - toelatingsproef

SLO - voorbereidende module

Administratieve drempel - formulieren rond specifieke procedures voor taal- en toelatingsproeven opgesteld in weinig toegankelijke taal

Toegankelijkheid opleidingen

Drempels

Onvoldoende realistisch beeld van de
moeilijkheidsgraad van de opleiding

Onvoldoende toegankelijke informatie

Onvoldoende rolmodellen

Prioritaire drempel -> acties noodzakelijk

Toegankelijkheid opleidingen Drempels

Combinatie studeren en werk/gezin

- verschillende varianten mogelijk
- persoonlijke aandacht -> positief

Prioritaire drempel -> acties noodzakelijk

Onderschatting van het vereiste engagement

Onvoldoende familiale ondersteuning

Toegankelijkheid opleidingen Drempels

Ligging van de campus

EVC

Onvoldoende ICT-vaardigheden

Te beperkte (basis)kennis van de Franse taal en/of
Engelse taal

Tekort aan leervaardigheden

Onvoldoende sociale integratie

Geen zicht op de onderwijscultuur in Vlaanderen

Toegankelijkheid opleidingen

Good practices

Instroom

- Trajectenbeurs voor NT2-cursisten - SCVO Site Antwerpen
- Infozuilen over geïntegreerde trajecten - HvN Antwerpen
- Eduk@ns: lessenpakket LO educatief - Onthaalbureau Antwerpen
- Ambassadeurswerking - Basiseducatie
- Klimop! - AuhA

Toegankelijkheid opleidingen

Good practices

Combinatie werken en studeren

- Centrum West UA

Taal- en leerondersteuning tijdens de opleiding

- Monitoraat op maat UA
- Taalcoaching - Plantijn Hogeschool, KhK, CVO Crescendo Mechelen, CVO Antwerpen- Zuid ...
- Leer- en taalondersteuning op maat - VSPW Mol
- Herwerking lesmateriaal docenten - CVO Deurne-Antwerpen/HvN
- Veel intensiever programma - Plantijn Hogeschool
- ...

Toegankelijkheid opleidingen

Acties taaldrempel instroom

Starten met vernieuwde toelatings- of intakeproef voor HBO en TKO - CVO Antwerpen-Zuid

Informatie verspreiden over initiatieven geïntegreerde trajecten - HvN ism CVO/Consortia

Opstarten gesprekken CVO en HO zodat aanbod NT2 meer afgestemd wordt op noden van NT2-leerders
- CVO Kempen/KHK

Nagaan of (onderdelen) van een opleiding (bv. Maritieme opleiding) in het Engels kunnen gegeven worden
- CVO Deurne-Antwerpen

Toegankelijkheid opleidingen

Acties taaldrempel opleiding

Uitwisseling organiseren rond bestaande varianten van taalcoaching - vraag bij CVO Antwerpen-Zuid

Ontwikkelde expertise rond academisch Nederlands inzetten - Artesis Hogeschool/Monitoraat op maat

Intensieve NT2-cursussen in CVO

- vraag bij derdelanders/HO

HBO5: aangepast traject aanbieden, starten met minder taalgevoelige vakken + taalcoaching

- CVO Antwerpen-Zuid

Tools voor taalontwikkelend lesgeven ontwikkelen en verspreiden - UA/HvN

Toegankelijkheid opleidingen

Acties studeren-werk/gezin

Acties concentreren zich op combinatie studeren en gezin

- financiële ondersteuning: onkosten kinderopvang
- onderzoeken van mogelijkheden rond kinderopvang in de buurt van de onderwijsinstelling

- UA
- KHK
- CVO TSM

Toegankelijkheid opleidingen

Acties realistisch beeld

Organisatie van open lesdagen - CVO, HO

Creëren van mogelijkheden voor het volgen van lessen gedurende cursusjaar - vraag van onthaalbureau

Ter beschikking stellen van leerplatform
- monitoraat op maat UA

Organisatie van zomercursus voor studenten hoger onderwijs die slagen voor de ITNA-test

- UA met extra financiering

- doel: kennismaking taken en studiemateriaal, verhogen zelfredzaamheid in nieuwe studieomgeving en -cultuur (groepswerk/examens)

Specifieke introductie- en kennismakingsactiviteit voor anderstaligen/derdelanders -> KHK

Toegankelijkheid opleidingen

Acties rolmodel - informatie

Succesvolle rolmodellen CVO, HBO en HO bewust inzetten

- infosessies (scholen en onthaalbureaus)
- lessen in NT2-groepen
- vormingssessies voor docenten
- websites van de onderwijsinstellingen

Ontwikkelen van DVD rond rolmodellen

- onthaalbureau Antwerpen

Opzetten van buddy-systeem

- UA (extra financiering)

Lessenpakket verder studeren uitwerken + integreren in de NT2-lessen

Toegankelijkheid opleidingen Andere acties

Nieuwe opleiding organiseren en openstellen voor
derdelanders
- CVO TSM

Verder uitbouwen samenwerking partners rond verder leren
ifv tewerkstelling
- CBE Kempen

Nagaan of EVC handleiding en procedure kan vereenvoudigd
worden
- UA

Onderhandelen met stad Antwerpen om kostprijs NT2-
cursus bij Linguapolis te verlagen
- UA

Toegankelijkheid opleidingen Besluit

Sensibiliseren van onderwijsinstellingen rond het verhogen van de toegankelijkheid voor de doelgroep is geslaagd

Specifieke initiatieven en acties zijn gepland en worden uitgevoerd en opgevolgd in 2011 - 2012 (verlenging project)

Aanbevelingen

Nood aan gestructureerde en professioneel
uitgebouwde dienstverlening voor alle
volwassenen met een leervraag

Nood aan structurele aanpak en synergie inzake
toegankelijkheid van het opleidingsaanbod

Aanbevelingen

Gestructureerde en professioneel uitgebouwde dienstverlening voor alle volwassenen met een leervraag

Regionaal

Structureel ingebed en gefinancierd

Samenwerking en afstemming met veelheid van partners

- Toeleiding en doorverwijzing
- Afstemming visie
- Informatie-uitwisseling
- Uitwisseling, delen en uitbouwen van expertise
- ontwikkeling van methodieken
- Geïntegreerd beleid

Aanbevelingen

Structurele aanpak en synergie inzake toegankelijkheid van het opleidingsaanbod

Coördinatie

Uitwisseling, overleg, samenwerking stimuleren en optimaliseren, feedback, input via studiebezoeken, voorbeelden, inzet van rolmodellen....

Taal

Intensieve taaltrajecten, ook hogere niveaus

Geïntegreerde trajecten

Taalcoaching en taalbeleid

Financieel

